

FURIOSO-NORTH STAR FAJTA KÜLLEMI TULAJDONSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE

Készítette: Karáth Nóra

Lótenyésztő, lovassport szervező Agrármérnök Bsc alapképzés, Nappali tagozat

Állattenyésztési Tudományok Intézet, Állatnemesítési Tanszék

Belső témavezető: Dr. Bokor Árpád, egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi
Egyetem, Kaposvári Campus

Szakdolgozat célja az volt, hogy átfogó képet adjak a Furioso–North Star lófajta jelenlegi küllemi, mozgásbeli állapotáról és azok változási tendenciáiról. Valamint megvizsgáljam különös tekintettel az életkor és az ivar szerinti eltéréseket, továbbá azt, hogy a bírálati eredmények mennyiben tükrözik a fajtastandardban megfogalmazott kívánalmakat. A kutatás alapja a 2015 és 2024 között rendezett Saját Teljesítmény Vizsgálatok (STV I.) adataira épült, összesen 79 egyed (63 mén/herélt, 16 kanca) bírálati eredményeinek feldolgozásával, ahol 3-7 éves mének és kancák küllemi és mozgásbírálati pontjait elemeztem. Az értékelés célja nem egyéni növekedési görbék meghatározása, hanem a vizsgált időszak populációs szintű tendenciáinak feltárása volt.

Az eredmények alapján a Furioso–North Star fajta egyedei küllemükben és mozgáskarakterükben alapvetően a fajtajellegnek megfelelőek, ugyanakkor a mének több paraméterben elmaradnak a fajtastandardban rögzített értékektől. A testméretek vizsgálata továbbá azt mutatta meg, hogy a mének esetében a marmagasság és az övméret értékei a később bírált méneknél csökkennek, ami részben a tenyésztői szelekció következménye lehet. A fiatalabb mének küllemükben jobb és egységesebb képet képviselnek, míg az idősebb korosztályokban már érzékelhető a használati igénybevétel hatása is. A kancák testméretei ezzel szemben folyamatos növekedést mutatnak, és öt éves korra érik el az optimális testarányt, ami a fajta nőivarú állományának hosszabb, jobban elnyúló fejlődését igazolja.

A mozgásbírálati eredmények a testméretekhez hasonló mintázatot követtek. A mének mozgása hullámzó, de csökkenő ívet mutatott: a 3 éves korcsoportra a nagyobb dinamika és kiemelkedően jó ugráskészség volt jellemző, míg a középkorú egyedek (5 évesek) mozgása összeszedettebb, technikailag kiforrottabb.

A kancák mozgásfejlődése kiegyensúlyozottabb és egy harang görbét ír le. A mozdulatok összhangja fokozatosan alakult ki, amely a 5 éves korosztályban éri el csúcspontját, ezt követően a használati igénybevétel negatív irányba befolyásolja a teljesítményt.

A lovas alatti mozgásbírálatok eredményei mindkét nemnél azt mutatták, hogy az életkor előrehaladtával a mozgás jellege átalakul: a fiatalabb lovaknál dinamikusabb, de kevésbé összeszedett, míg az idősebb egyedeknél technikailag kiforrottabb, ugyanakkor lendületük mérséklődik.

A dolgozat aktualitását az adja, hogy a hazai lófajták – köztük a Furioso–North Star – ma nehéz helyzetben vannak. A külföldről könnyen elérhető, nagy számban importált, magas teljesítményű sportlovak uralják a piacot, így a magyar fajták egyre inkább kiszorulnak. Ez a kereslet–kínálati eltolódás csökkenti a tenyésztési kedvet és az állomány létszámát, ami hosszú távon a szelektációs munka nehézségét fokozza. A tenyésztők ma egy komoly döntés előtt állnak: vagy a fajta mesterséges életben tartását választják annak minőségi hígításával, ami rövid távon populációnövekedést, de hosszú távon jelleg elvesztését és a minőség romlását eredményezheti, vagy reformszemléletben gondolják újra a fajta jövőjét és használati célját és ennek megfelelően szelektálnak.

Kutatásom során megerősítést nyert, hogy a fajta genetikai alapjai továbbra is szilárdak, és a jelenlegi populációban megvan a lehetőség a minőségi megújulásra. Ehhez azonban elengedhetetlen a bírálati rendszer és a tenyésztési szemlélet korszerűsítése és az ehhez való következetesebb igazodás a jövőben, továbbá az objektív, digitális mozgáselemző módszerek bevonása. A modern technológia alkalmazása nem a hagyomány ellen, hanem annak szolgálatában is állhat: segíthet megőrizni a fajta jellegét, miközben lehetőséget ad a versenyképesség növelésére.